

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ МІСЬКРАЙОННИЙ СУД ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РІШЕННЯ

Р І Ш Е Н Н Я

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

17.02.2022

Справа №607/19538/21

Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області в складі:

головуючого - судді Вийванко О.М.
за участю секретаря с/з Ньюн Н. А.
учасників справи
представника позивача ОСОБА_1
представника відповідача ОСОБА_2
представника відповідача ОСОБА_3
представника відповідача Сачук М. В.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду цивільну справу за позовом ОСОБА_4 до Тернопільської обласної прокуратури, Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, Державної казначейської служби України про стягнення моральної шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури і суду, -

В С Т А Н О В И В :

Позивач ОСОБА_4 звернувся в суду із позовом до Тернопільської обласної прокуратури, Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, Державної казначейської служби України про стягнення моральної шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури і суду.

В обґрунтування змінених позовних вимог зазначив, що 04.06.2017 Бучацьким ВП Тербовлянського ВП ГУНП в Тернопільській області було розпочате досудове розслідування у кримінальному провадженні № 12017210060000239 стосовно ОСОБА_4 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 249 КК України. 19.06.2017 йому було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 249 КК України. 11.07.2017 він був повідомлений про завершення досудового слідства та про відкриття матеріалів досудового слідства, вручено обвинувальний акт з реєстром матеріалів досудового розслідування у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 12017210060000239 від 04.06.2017.

Однак, 21.12.2018 під час судового розгляду прокурором було змінено обсяг обвинувачення, та вироком Бучацьким районним суду Тернопільської області від 29.01.2020 по справі №595/1019/17 позивача було визнано винуватим у пред'явленому обвинуваченні, передбаченому ч. 1 ст. 249 КК України.

Після чого, ухвалою Тернопільського апеляційного суду від 04.06.2021 вищевказаний вирок був скасований, кримінальне провадження про обвинувачення ОСОБА_4 за ч. 1 ст. 249 КК України, закрито на підставі п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК України, у зв'язку із недоведеністю вини особи у вчинення кримінального правопорушення.

Відтак позивач вважає, що внаслідок незаконного притягнення його до кримінальної відповідальності, що включало в себе здійснення досудового розслідування, проведення слідчих дій, повідомлення про підозру, передання обвинувального акту до суду та постановлення вироку судом, йому було завдано моральну шкоду, яка полягає в моральних та фізичних стражданнях, які внесли негативні зміни у його життя, що призвело до погіршення та позбавлення можливостей реалізації ним своїх звичок і бажань, погіршення відносин з оточуючими людьми, а також інших негативних наслідків морального характеру.

Також, ОСОБА_4 вказав, що змушений докладати чималих зусиль для спростування інформації, щодо відкритого відносно нього кримінального провадження, розгляд якого тривав близько чотирьох років.

Щодо моральної шкоди зазначив, що він тривалий час перебував під слідством і судом, а саме з 19.06.2017 - день вручення підозри по 04.06.2021 - день винесення ухвали Апеляційним судом, що призвело до моральних страждань та дискомфорту через скрутне матеріальне становище його сім'ї у зв'язку із притягненням його до кримінальної відповідальності та витратами сімейних заощаджень на правовий захист.

У зв'язку з не досягненням згоди, щодо досудового врегулювання спору, з підстав викладених у позові та тим що положеннями чинного законодавства України передбачено порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду, у тому числі відшкодування майнової та моральної шкоди, позивач просить стягнути з Держави України в особі Державної казначейської служби України за рахунок Державного бюджету України шляхом списання коштів з Єдиного казначейського рахунку на його користь моральну шкоду у розмірі 1 000 000,00 грн.

У судовому засіданні представник позивача зміст позовних вимог підтримав, з підстав та обґрунтувань, викладених у позові та просив його задовольнити.

Представник Тернопільської обласної прокуратури подав відзив на позов, в якому вказав, що Тернопільська обласна прокуратура є неналежним відповідачем у даній справі, оскільки в прохальній частині відсутня будь - яка позовна вимога до них. Крім того, вважає, що неправильне визначення суб'єктів, які мають відповідати за позовом, є підставою для відмови у задоволенні позовних вимог.

Також, зазначив, що позов не підлягає задоволенню та він не доведений належними та достовірними доказами оскільки, право на відшкодування шкоди нормами чинного законодавства не є матеріальною гарантією. Крім того, вказав, що ОСОБА_4 не наведено належного обґрунтування спричиненої моральної шкоди не розкрито зміст заподіяної шкоди, не вказано та не надано жодного доказу. Також, зазначив, що твердження позивача не доводять, що негативні явища у його житті (моральна шкода), настали саме внаслідок його кримінального переслідування, а не залежали від інших чинників. Водночас, позивачем не надано жодного доказу, який би підтверджував причинно - наслідкового зв'язку між діями чи рішеннями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури і суду та понесеними моральними стражданнями.

Також, представник зазначив, що оскільки в ході допиту як підозрюваного на досудовому розслідуванні позивач підтвердив факт здійснення ним незаконного вилову риби, відтак у

позивача не має права на відшкодування шкоди. А тому, просив у позові відмовити у повному обсязі з огляду на те, що у процесі досудового розслідування та судового провадження шляхом самообмови позивач перешкоджав з'ясуванню істини і цим сприяв незаконному притягненню до кримінальної відповідальності.

Представник відповідача - Тернопільської обласної прокуратури у судовому засіданні підтримав відзив на позов та просить відмовити у задоволенні позову.

Представник Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, подав відзив на позовну заяву, в якому підтвердив існування обставин, пов'язаних із перебуванням позивача під слідством та постановлення відповідних судових рішень. Однак, зазначив, що позивачем не надано обґрунтованих доказів, що підтверджують факт заподіяння йому моральної шкоди у визначеному розмірі, а отже позовні вимоги є необґрунтованими та безпідставними. Відтак просив відмовити у задоволенні позову за безпідставністю.

Представник відповідача Головного управління Національної поліції в Тернопільській області в судовому засіданні заперечив проти задоволення позову з підстав та мотивів викладених у відзиві.

Представник Державної казначейської служби України, подав відзив на позов, в якому вказав, що позивачем не доведено належними та допустимими доказами, у встановленому ЦПК України порядку, наявність правових підстав відшкодування заявленої до стягнення моральної шкоди. А тому, заявлені вимоги є необґрунтовані, документально не підтверджені, не базуються на вимогах чинного законодавства та не підлягають до задоволення.

Представник відповідача - Державної казначейської служби України, у судовому засіданні заперечив щодо задоволення позовних вимог.

Позивач подав відповідь на відзив, в яких вказав, що у зв'язку з незаконними діями органів досудового розслідування, органами прокуратури йому були завдані страждання та психологічний вплив а саме, при допитах слідчими та під час судових засідань, що свідчить про наявність причинного зв'язку між шкодою та протиправними діями відповідачів. З приводу визнання вини у вчиненні інкримінованого кримінального правопорушення, вказав, що визнавальні покази були надані ним під тиском зі сторони правоохоронних органів, умислу на самообмову та наміру таким чином перешкоджати органу досудового розслідування чи суду у з'ясуванні істини не було, та самообмова не може слугувати підставою для відмови позивачу у праві на відшкодування шкоди, оскільки така не було добровільною. Крім того, вказав, що обставини протиправної бездіяльності відповідачів презюмуються, а отже, не підлягають доказуванню. Відтак позивач вважає, що у ході досудового розслідування були порушені його права та свободи, а тому просив позовні вимоги задовольнити.

Представник Тернопільської обласної прокуратури подав заперечення на відповідь на відзив, в яких вказав, що вказані твердження позивача у відповіді на відзив не відповідають дійсності. Оскільки необхідно врахувати, що здійснення слідчих (процесуальних) дій у ході розслідування кримінального провадження належить до повноважень органів досудового розслідування відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства. Жодних фактів застосування слідчим чи прокурором до ОСОБА_5 морального чи фізичного впливу, суттєвого обмеження його прав чи свобод, не наведено. Крім того, вказав, що позивач повинен довести не тільки протиправність дій відповідача - Тернопільської обласної прокуратури та спричинення моральної шкоди, а також наявний причинно-наслідковий зв'язок між такими діями та заподіяною шкодою. Разом з тим, належних, достовірних та достатніх доказів, які б підтверджували зміст заподіяної моральної шкоди та понесеними духовними і психічними стражданнями, позивачем не долучено.

Водночас зазначив, що твердження позивача, що факт самообмови не був добровільним, а вчинявся під примусом зі сторони правоохоронних органів, не відповідає дійсності. Доказів того, що визнавальні показання ОСОБА_5 на підтвердження своєї вини не були добровільними, як і доказів застосування стосовно нього насильства, погроз та інших незаконних заходів примусового характеру, не надано.

Також, зазначив, що лише зі змісту самої позовної заяви не можливо встановити факт спричинення ОСОБА_6 моральної шкоди, саме в тому розмірі, який зазначено у позові. Таким чином, якщо суд дійде висновку про доведеність позивачем понесених моральних страждань та загальноприйнятої формули моральної шкоди, враховуючи період його перебування під слідством та судом з 19.06.2017 (дата повідомлення про підозру) по 04.06.2021 (дата набрання рішення суду законної сили), розмір відшкодування моральної шкоди може становити 282 000 грн (6 000 грн x 47 (кількість місяців перебування під слідством та судом) + 3 000 грн (сума моральної шкоди за 15 днів, що розрахована за формулою 6 000 / 30 x 15)).

Відтак представник Тернопільської обласної прокуратури вважає, що ОСОБА_7 належно не обґрунтовано, у чому саме полягає спричинена йому моральна шкода та її підвищений розмір, не доведено неправомірності дій (рішень) відповідачів та причинного зв'язку між такими діями (рішеннями) та шкодою, що настала, достатніх доказів не долучено, а тому просив у задоволенні позовних вимог ОСОБА_5 відмовити у повному обсязі.

При розгляді справи судом, учасниками справи подано заяви та клопотання та судом було вчинено інші процесуальні дії, зокрема.

Ухвалою суду відкрито провадження у справі.

Заслухавши думку учасників судового розгляду, перевіривши, дослідивши об'єктивно та оцінивши зібранні у справі докази, суд приходить до наступного висновку.

Частиною 2 статті 15 Цивільного кодексу України передбачено, що кожна особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного законодавства.

Згідно ч. 1 ст. 16 Цивільного кодексу України, кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Частиною другою цієї статті визначено способи захисту цивільних прав та інтересів. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом.

Відповідно до ст. 20 Цивільного кодексу України, право на захист особа здійснює на свій розсуд.

Судом встановлено фактичні обставини справи та зміст спірних правовідносин.

04.06.2017 до Єдиного реєстру досудових розслідувань було внесено відомості, щодо кримінального провадження № 12017210060000239 із правовою кваліфікацією кримінального правопорушення за ч. 1 ст. 249 КК України, про те, що ОСОБА_8, 1993 року народження, та ОСОБА_4, 1988 року народження, перебуваючи на річці Дністер, здійснювали незаконний, добувний рибний промисел. Вказане підтверджується витягом з ЄРДР у даному кримінальному провадженні.

В подальшому, 19.06.2017 ОСОБА_4, було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 249 КК України.

11.07.2017 у кримінальному провадженні № 12017210060000239 від 04.06.2017 старшим слідчим СВ Тербовлянського ВП ГУНП в Тернопільській області Сембрат Б.С. було складено обвинувальний акт, відносно позивача за ч. 1 ст. 249 КК України.

Ухвалою Буцацького районного суду Тернопільської області від 20.09.2017, справа № 595/800/17, за клопотанням слідчого СВ Буцацького ВП ТВП ГУНП в Тернопільській області в кримінальному провадженні № 12017210060000239 від 04.06.2017, накладено арешт на земельні ділянки позивача.

Вироком Буцацького районного суду Тернопільської області від 29.01.2020 справа № 595/1019/17, позивача визнано винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 249 КК України, і призначено йому покарання у виді штрафу в розмірі двісті неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 3 400,00 грн (три тисячі чотириста) гривень.

Ухвалою Тернопільського міськрайонного суду від 04.06.2021 справа № 595/1019/17, вирок Буцацького районного суду Тернопільської області від 29.01.2020 щодо ОСОБА_9, ОСОБА_4, за ч. 1 ст. 249 КК України скасовано. Кримінальне провадження про обвинувачення ОСОБА_9, за ч. 1 ст. 249 КК України та ОСОБА_4, за ч. 1 ст. 249 КК України закрити на підставі п.3 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Судом встановлено, що ОСОБА_4 незаконно перебував під слідством та судом з 19.06.2017 по 04.06.2021, тобто 47 місяців та 15 днів.

Право на відшкодування моральної шкоди за рахунок держави закріплено також у статті 56 Конституції України.

Статтею 56 Конституції України передбачено, що держава закріплює право кожного на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Рішенням Конституційного Суду України від 03.10.2001 по справі № 1-36/2001 (справа про відшкодування шкоди державою) встановлено, що відшкодування шкоди (матеріальної чи моральної), завданої фізичним особам незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадовими і службовими особами при здійсненні ними своїх повноважень, покладається саме на державу, а не на відповідні органи державної влади, тобто відшкодування шкоди в таких випадках здійснюється за рахунок держави, а не за рахунок коштів на утримання державних органів.

Відповідно до частин першої та другої статті 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. Моральна шкода полягає, зокрема, у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала внаслідок протиправної поведінки щодо неї самої, у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя, порушенні стосунків з оточуючими людьми, при настанні інших негативних наслідків.

Під моральною шкодою необхідно розуміти втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

За п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди № 4 від 31.03.1995 розмір відшкодування

моральної (немайнової) шкоди суд визначає залежно від характеру та обсягу страждань (фізичних, душевних, психічних тощо), яких зазнав позивач, характеру немайнових втрат (їх тривалості, можливості відновлення тощо) та з урахуванням інших обставин. Зокрема, враховуються стан здоров'я потерпілого, тяжкість вимушених змін у його життєвих і виробничих стосунках, ступінь зниження престижу, ділової репутації, час та зусилля, необхідні для відновлення попереднього стану. При цьому суд має виходити із засад розумності, виваженості та справедливості. У випадках, коли межі відшкодування моральної шкоди визначаються у кратному співвідношенні з мінімальним розміром заробітної плати чи неоподатковуваним мінімумом доходів громадян, суд при вирішенні цього питання має виходити з такого розміру мінімальної заробітної плати чи неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що діють на час розгляду справи.

Отже, особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Загальні підстави відповідальності за завдану моральну шкоду передбачені нормами статті 1167 ЦК України, відповідно до якої шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності вини.

Спеціальні підстави відповідальності за шкоду, завдану органом державної влади, зокрема органами дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, визначені статтею 1176 ЦК України. Ці підстави характеризуються особливостями суб'єктного складу заподіювачів шкоди, серед яких законодавець виокремлює посадових чи службових осіб органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, органи досудового розслідування, прокуратури або суду, та особливим способом заподіяння шкоди. Сукупність цих умов і є підставою покладення цивільної відповідальності за завдану шкоду саме на державу.

Шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, розслідування, прокуратури або суду, відшкодовується державою лише у випадках вчинення незаконних дій, вичерпний перелік яких охоплюється частиною першою статті 1176 ЦК України, а саме - у випадку незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт.

Шкода, завдана громадянину внаслідок незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян, підлягає відшкодуванню на підставі Закону України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду.

Відповідно до положень статті 1 Закону України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду підлягає відшкодуванню шкода, завдана громадянину внаслідок, зокрема, незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян.

У випадках, зазначених у частині першій цієї статті, завдана шкода відшкодовується в повному обсязі незалежно від вини посадових осіб органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури і суду.

Згідно з пунктом 2 частини першої статті 2 Закону України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду право на відшкодування шкоди в розмірах і в порядку, передбачених цим Законом, виникає у випадку закриття кримінального провадження за відсутністю події кримінального правопорушення, відсутністю у діянні складу кримінального правопорушення або не встановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи у суді і вичерпанням можливостей їх отримати.

Європейський суд з прав людини вказує, що оцінка моральної шкоди по своєму характеру є складним процесом, за винятком випадків, коли сума компенсації встановлена законом (STANKOV v. BULGARIA, № 68490/01, § 62, ЄСПЛ, 12 липня 2007 року).

Відповідно до частини четвертої статті 263 ЦПК України при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування відповідних норм права, викладені в постановках Верховного Суду.

У постанові від 20.09.2018 у справі № 686/23731/15-ц (провадження № 14-298цс18) Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що моральною шкодою визнаються страждання, заподіяні громадянинові внаслідок фізичного чи психічного впливу, що призвело до погіршення або позбавлення можливості реалізації ним своїх звичок і бажань, погіршення відносин з оточуючими людьми, інших негативних наслідків морального характеру. У випадках, коли межі відшкодування моральної шкоди визначаються у кратному співвідношенні мінімальним розміром заробітної плати чи неоподатковуваним мінімумом доходів громадян, суд при вирішенні цього питання має виходити з такого розміру мінімальної заробітної плати чи неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що діють на час розгляду справи.

Законодавець визначив мінімальний розмір моральної шкоди, виходячи з установленого законодавством розміру заробітної плати на момент розгляду справи судом, за кожен місяць перебування під слідством та судом. Тобто цей розмір у будь-якому випадку не може бути зменшено, оскільки він є гарантованим мінімумом. Але визначення розміру відшкодування залежить від таких чинників, як характер і обсяг страждань (фізичного болю, душевних і психічних страждань тощо), яких зазнав позивач, можливості відновлення немайнових втрат, їх тривалість, тяжкість вимушених змін у його життєвих і суспільних стосунках, ступінь зниження престижу, репутації, час та зусилля, необхідні для відновлення попереднього стану, і сама можливість такого відновлення у необхідному чи повному обсязі.

Тобто суд повинен з'ясувати усі доводи позивача щодо обґрунтування ним як обставин спричинення, так і розміру моральної шкоди, дослідити надані докази, оцінити їх та визначити конкретний розмір моральної шкоди, зважаючи на засади верховенства права, вимоги розумності, виваженості і справедливості.

Згідно з частинами другою-третьою статті 13 Закону України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду розмір відшкодування моральної шкоди визначається з урахуванням обставин справи в межах, встановлених цивільним законодавством. Відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом провадиться виходячи з розміру не менше одного мінімального розміру заробітної плати за кожен місяць перебування під слідством чи судом.

Тобто законом передбачено, що розмір відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом повинен визначатися судом з урахуванням мінімального розміру заробітної плати.

Викладене дає підстави для висновку, що у випадках, коли межі відшкодування моральної шкоди визначаються у кратному співвідношенні до мінімального розміру заробітної плати чи неоподаткованого мінімуму доходів громадян, суд при вирішенні питання має виходити з такого розміру мінімальної заробітної плати чи неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що діють на час розгляду справи.

При цьому визначений законом розмір є мінімальним, що гарантований державою, а суд, враховуючи обставини конкретної справи, може застосувати й більший розмір відшкодування.

З урахуванням засад виваженості, розумності та справедливості суд може збільшити розмір відшкодування, а обмеження максимального розміру моральної шкоди Законом України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду не передбачено.

Аналогічний правовий висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах викладено у постановках Верховного Суду від 02.06.2021 у справі № 591/6892/18, від 10.02.2021 у справі № 515/211/15-ц, від 12.08.2020 у справі № 308/11115/16 -ц.

Однакове застосування закону забезпечує загальнообов'язковість закону, рівність перед законом та правову визначеність у державі, яка керується верховенством права. Єдина практика застосування законів поліпшує громадське сприйняття справедливості та правосуддя, а також довіру до відправлення правосуддя.

Статтею 81 ЦПК України встановлено, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом. Докази подаються сторонами та іншими учасниками справи. Доказування не може ґрунтуватись на припущеннях.

Відповідно до статті 76 ЦПК України доказами є будь-які дані, на підставі яких суд установлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Ці дані встановлюються такими засобами: письмовими, речовими і електронними доказами, висновком експерта, показами свідків.

Відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК України стадія притягнення до кримінальної відповідальності починається з повідомлення особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Згідно з ч. 1 ст. 42 КПК України підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 цього Кодексу, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

За змістом п. 24 ст. 3 КПК України судове провадження - кримінальне провадження у суді першої інстанції, яке включає підготовче судово провадження, судовий розгляд і ухвалення та проголошення судового рішення, провадження з перегляду судових рішень в апеляційному, касаційному порядку, а також за нововиявленими або виключними обставинами;

На підставі переліченого вбачається, що притягнення до кримінальної відповідальності охоплює також стадію перегляду судових рішень в апеляційному порядку відносно засуджених та виправданих.

Відтак ОСОБА_4 незаконно перебував під слідством та судом з 19.06.2017 (день повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення) по 04.06.2021 (день винесення ухвали Апеляційним судом), тобто 47 місяців та 18 днів.

А тому, у відповідності ст. 13 ЗУ Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством і судом провадиться з розміру не менше одного мінімального розміру заробітної плати за кожен місяць перебування під слідством чи судом, при цьому суд при вирішенні цього питання має виходити з такого розміру мінімальної заробітної плати, що діє на час розгляду справи.

Згідно із ст. 8 Закону України Про Державний бюджет України на 2021 рік з 01.01.2021 у розмір мінімальної заробітної плати в Україні дорівнює 6 000,00 грн на місяць.

Виходячи з терміну перебування позивача під слідством та судом, що становить 48 місяців, мінімальний розмір моральної шкоди не може бути меншим ніж 6 000,00 грн * 47 місяців 15 днів.

Суд визнає обґрунтованими доводи позивача щодо порушення його честі, гідності та ділової репутації, що відбувалось внаслідок тривалого кримінального провадження. За виниклих обставин твердження позивача, щодо порушення соціальних зв'язків, в тому числі, із друзями, близькими, знайомими внаслідок поширення інформації про можливість вчинення особою кримінального правопорушення є зрозумілими та виправданими.

Як суттєві обставини на підтвердження змін у звичайному способі життя позивача слід визнати не лише об'єктивні фактори у вигляді значної кількості судових засідань та супроводжуваних процедур, пов'язаних з необхідністю поновлення порушених прав, але й інші, як суб'єктивні, що виявляються через психоемоційне усвідомлення особою можливих наслідків у вигляді засудження за вчинення кримінального правопорушення з передбаченою мірою покарання.

Враховуючи характер, обсяг і тривалість страждань, яких позивач зазнав у зв'язку з тривалим перебуванням під слідством та судом, тяжкість вимушених змін у життєвих стосунках, порушення сімейних зв'язків і стосунків з іншими людьми, негативні впливи, що було пов'язано із необхідністю докладати значних зусиль для відновлення та організації свого життя, а тому визначаючи позивачу розмір моральної шкоди, суд вважає, що мінімальний розмір моральної шкоди гарантований державою, а саме Законом України Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду, тобто із розрахунку мінімальної заробітної плати за кожен місяць перебування позивача під слідством, не буде враховувати усю глибину понесених ним моральних страждань, а тому, суд виходячи із принципу розумності та справедливості, визначає розмір моральної шкоди в сумі 295 000,00 грн, яка відповідатиме принципам розумності, виваженості та справедливості.

Також, згідно зі статтею 25 Бюджетного кодексу України Казначейство України здійснює безспірне списання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів на підставі рішення суду. Відшкодування відповідно до закону шкоди, завданої фізичній чи юридичній особі внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади (органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування), а також їх посадових

і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень, здійснюється державою (Автономною Республікою Крим, органами місцевого самоврядування) у порядку, визначеному законом.

Положеннями п. 1 ст.35 Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників від 3 серпня 2011 року визначено, що казначейство здійснює безспірне списання коштів державного бюджету для відшкодування (компенсації) шкоди, заподіяної громадянину незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що провадить оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, органу прокуратури або суду.

Вище зазначене свідчить, що Казначейство України наділено повноваженням, за вимогою Департаменту Державної виконавчої служби здійснювати відшкодування відповідно до закону шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового розслідування, прокуратури і суду, в межах бюджетних призначень, затверджених у Державному бюджеті України на цю мету та в певному порядку

Виходячи з наведеного, суд вважає, що з Державної казначейської служби України за рахунок коштів Державного бюджету України на користь позивача слід стягнути 290 000,00 грн у відшкодування моральної шкоди, завданої неправомірними діями органу досудового розслідування та прокуратури.

Відповідно до статті 141 ЦПК України , розподілу підлягають судові витрати.

Згідно частин 1, 6, 13 статті 141 ЦПК України , судовий збір покладається на сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог. Якщо сторону, на користь якої ухвалено рішення, звільнено від сплати судових витрат, з другої сторони стягуються судові витрати на користь осіб, які їх понесли, пропорційно до задоволеної чи відхиленої частини вимог, а інша частина компенсується за рахунок держави у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Якщо обидві сторони звільнені від оплати судових витрат, вони компенсуються за рахунок держави у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Якщо суд апеляційної чи касаційної інстанції, не передаючи справи на новий розгляд, змінює рішення або ухвалює нове, цей суд відповідно змінює розподіл судових витрат.

Згідно п.13 ч.2 ст. 3 Закону України Про судовий збір № 3674-VI від 08 липня 2011 року судовий збір не справляється за подання: позовної заяви про відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадовою або службовою особою, а так само незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури або суду;

Тому, суд вважає, що судовий збір слід компенсувати за рахунок держави в порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

На підставі наведеного, керуючись статтями 2 , 4 , 5 , 10 - 13 , 76-82 , 89 , 141 , 258-268 , 273 , 352-355 ЦПК України , суд, -

У Х В А Л И В :

Задовольнити частково позов ОСОБА_4 до Тернопільської обласної прокуратури, Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, Державної казначейської служби

України про стягнення моральної шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури і суду.

Стягнути з Державної казначейської служби України за рахунок коштів Державного бюджету України шляхом списання з єдиного казначейського рахунку на користь ОСОБА_4 на відшкодування моральної шкоди в розмірі 295 000,00 грн (двісті дев'яносто п'ять тисяч гривень 00 копійок).

У задоволенні інших позовних вимог відмовити.

Судовий збір компенсувати за рахунок держави в порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

Апеляційна скарга на рішення суду учасниками справи подається протягом тридцяти днів з дня його проголошення до Тернопільського апеляційного суду.

Якщо у судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частину рішення суду або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складання повного судового рішення.

Учасник справи, якому повне рішення суду не було вручено у день його проголошення або складання, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження рішення суду - якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду. Строк на апеляційне оскарження може бути також поновлений в разі пропуску з інших поважних причин, крім випадків, зазначених у частині другій статті 358 Цивільного процесуального кодексу України .

У разі подання апеляційної скарги рішення суду, якщо її не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Позивач: ОСОБА_4 , реєстраційний номер облікової картки платника податків: НОМЕР_1 , місце проживання: АДРЕСА_1 .

Відповідачі: Тернопільська обласна прокуратура, місцезнаходження: вул. Листопадова, 4, м. Тернопіль код ЄДРПОУ 02910098.

Головне управління Національної поліції в Тернопільській області, місцезнаходження: вул. Валова, 11, м. Тернопіль.

Державна казначейська служба України, місцезнаходження: вул. Бастіонна, 6, м. Київ, код ЄДРПОУ 37567646.

Повний текст рішення суду складено та підписано 18 лютого 2022 року.

Головуючий суддя О. М. Вийванко